AARDRIJKSKUNDE : REEKS Nr 3

DE ARDENNEN

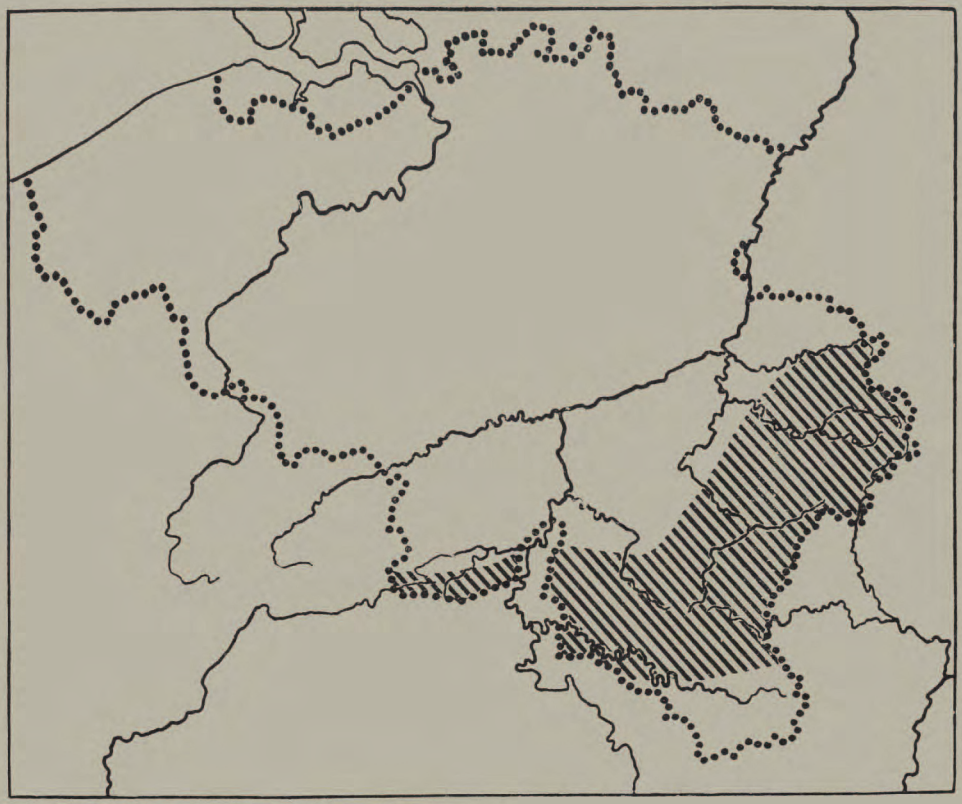

BELGISCHE NAAMLOZE VENNOOTSCHAP VOOR DIDACTISCHE EN WETENSCHAPPELIJKE ICONOGRAFIE
LIVORNOSTRAAT, 3, BRUSSEL

IDAC - PUNTEN

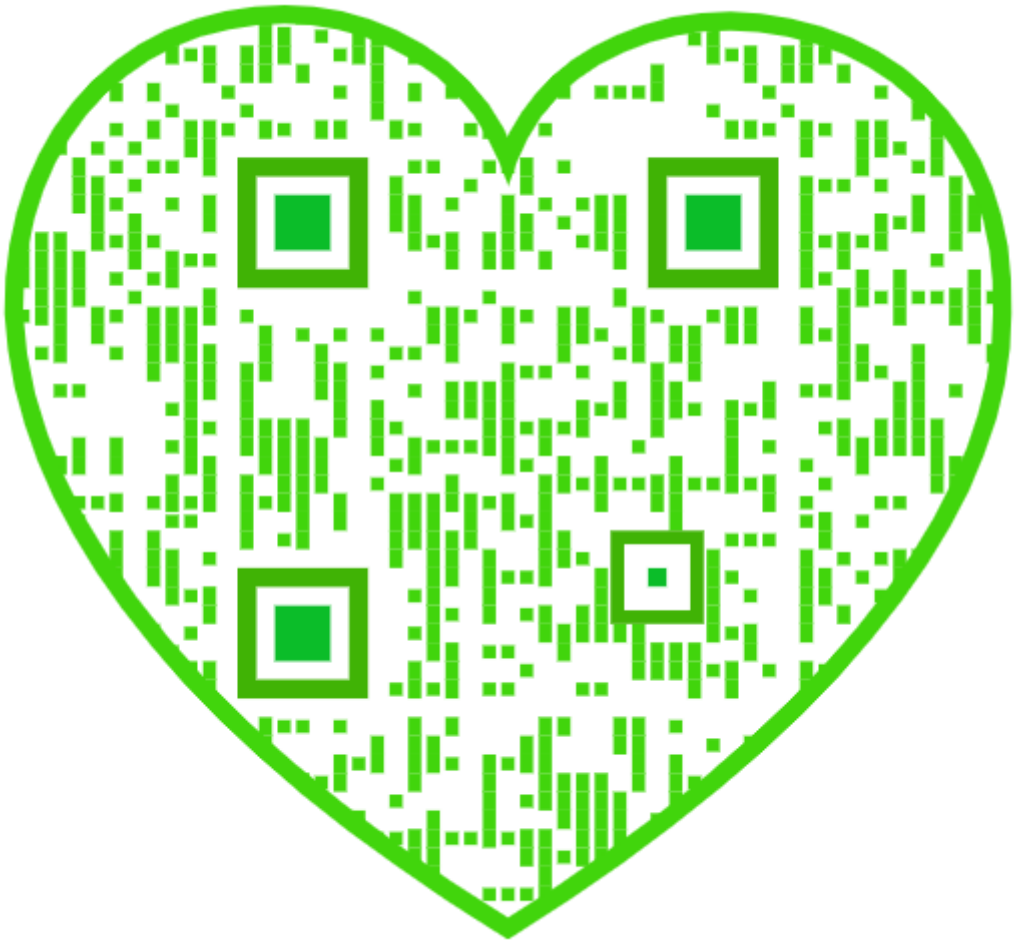

1 DE ARDENNEN : EEN HOOGPLATEAU, STUKGESNEDEN DOOR TALRIJKE RIVIEREN

De Ardennen liggen in de ..... helft van ons land tussen Condroz en Belgisch-Lotharingen.

De Hérou : vallei van de Ourthe

Bekijk de foto : links, rechts en op de achtergrond is de ..... ongeveer dezelfde; de horizont vormt dus een zacht golvende lijn. Dit landschap is **een plateau**.

Vergelijk nu met het midden van de foto : een diep ingesneden vallei met kronkels, **meanders** genoemd.

Dit landschap kunnen wij dus als volgt voorstellen :

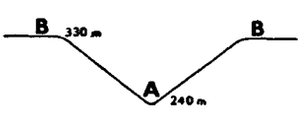

Het hoogteverschil tussen de **bedding** A en het **plateau-oppervlak** B bedraagt ..... m (vul zelf in !)

De vallei heeft steile flanken en de hele voorstelling doet ons denken aan de letter ..... (vul zelf in !)

Op de foto bemerk je nog, dat de ..... overheersen. Deze streek is dan ook ..... bevolkt (42 inwoners per km². Vergelijk : Vlaanderen : ..... inwoners per km²).

---

zuidelijke — wouden — hoogte — dun

2 BIJNA OVERAL HEBBEN ONSTUIMIGE WATERLOPEN IN DE HARDE GESTEENTEN VAN DE ARDENNEN DIEPE VALLEIEN UITGEGRAVEN

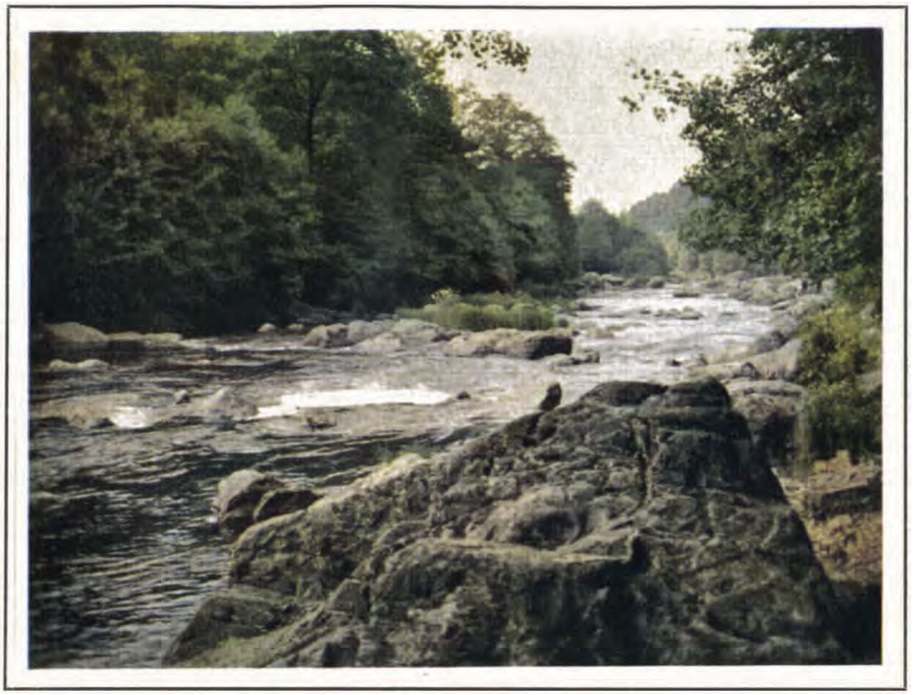

De Amblève : Fonds de Quarreux

De Amblève ontspringt op één van de hoogste delen van de Ardennen. Bekijk de foto : deze rivier **stroomt zeer vlug**. Dat kun je merken aan het ..... van het water en de ..... . De oorzaak van dit snelle stromen is het ..... **verval**; dit is een gevolg van de sterke helling van de bodem : de Amblève daalt gemiddeld 3,1 m per km. (Vergelijk met de waterlopen in de vlakten, bv. de Schelde : een ..... verval, namelijk 8 cm per km.)

In de bedding liggen grote ....., die van de valleiflanken in de rivier gestuikt zijn. Deze blokken zijn losgekomen onder invloed van de **sterke erosie** van de rivier, d.w.z. de uitschurende kracht waardoor de gesteenten uitgevreten worden.

Geen enkel toerist, die van het natuurschoon houdt, vergeet tijdens zijn reis in de Ardennen de **Fonds de Quarreux**, in de omgeving van Remouchamps.

---

rotsblokken — watervalletjes — klein — schuimen — groot

3 SOMMIGE GEDEELTEN VAN DE ARDENNEN ZIJN NOG MAAR WEINIG INGESNEDEN : HET ZIJN DE HOOGSTE ZONES, DIE EEN BIJNA VLAK UITZICHT VERTONEN

Het plateau van de Hoge Venen

Je bemerkt op de foto, dat het landschap bijna ..... is. De kleibodem hindert het doordringen van water, dat op de oppervlakte blijft staan (zie foto) en **moerassen** vormt. Op zulke bodem gedijen vooral **mossoorten**, die door ontbinding **turflagen** (veen) vormen. Vandaar de naam : **Venen**.

De Hoge Venen, nabij de Duitse grens, omvatten volgende delen :

1. ..... (694 m)
2. ..... (675 m)

Andere hoogtezones in onze Ardennen zijn : het Plateau van Tailles (652 m), het Plateau van ..... (589 m), gelegen tussen de Wester-Ourthe en de Lomme; en ten zuiden hiervan het Plateau van ..... (569 m).

De blauwe lijn aan de horizont is het Hertogenwoud.

St-Hubert — de Baraque Michel — Recogne — het Signaal van Botrange — vlak

4 DE WOUDEN BEKLEDEN EEN ZEER BELANGRIJKE PLAATS IN HET ARDEENSE LANDSCHAP

Woud nabij het Signaal van Botrange

Op de foto bemerk je een groot **picea-woud**. Picea's zijn naaldbomen met ..... sterke stammen. (Wist je dat onze kerstbomen kleine picea's zijn ? Deze bomen worden ondermeer nog gebruikt als telefoonpalen en als mijnhout. Hoe ?)

Picea-wouden zijn donkere wouden. Vergelijk ze maar even met de lichtere Kempische bossen, die vooral uit **pijnbomen** bestaan -

Deze wouden zijn door de mens aangeplant. Het zijn dus geen .....

De bossen beslaan 35 % van de Ardeense oppervlakte. **Naaldbomen** zijn weinig eisend : je begrijpt, dat ze op ..... gronden kunnen groeien en bestand zijn tegen het ..... klimaat van onze Ardennen. Daarom juist komen ze hier zo veelvuldig voor.

Natuurlijk komen er in de Ardennen nog andere soorten bossen voor. De picea treft men vooral op de hoogtezones aan.

Vooraan op de foto bemerk je de weg van Eupen naar Malmedy.

---

arme — natuurwouden — ruwe — rechte

5 DE ARDEENSE WOUDEN ZIJN EEN VOORNAME BRON VAN INKOMSTEN : ZE BEVOORRADEN TALRIJKE NIJVERHEDEN

De nijverheid is in de Ardennen weinig ontwikkeld. Hoofdzaak is er de **ontginning van bossen**.

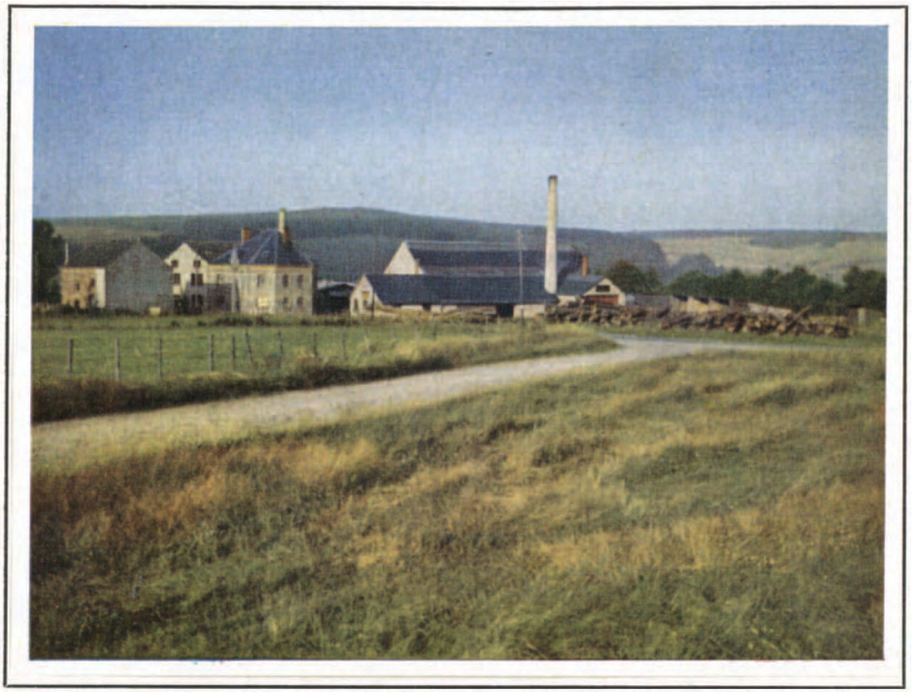

Zagerij te Lavacherie

Lavacherie ligt aan de Wester-Ourthe nabij het woud van ..... . Zagerijen, als deze hier op de foto afgebeeld, zijn talrijk in de Ardennen.

De Ardeense wouden leveren tevens de grondstof voor **de papiernijverheid**, vooral te ..... gevestigd. Het grootste gedeelte van de grondstof dient echter uit het buitenland ingevoerd.

Het Ardeens hout wordt eveneens gebruikt voor de bereiding van **houtskool** : dit is het verkolen van hout in een gesloten oven bij hoge temperatuur.

De bevolking aldaar gebruikt het hout ook voor **bouwwerken** en .....

---

verwarming — St-Hubert — Malmedy

6 DE ARDEENSE LANDBOUW IS IN HOOFDZAAK OP DE VEETEELT AFGESTEMD

Ardeens landschap te La Gleize

Op deze foto overheersen de ..... Er zijn ook enkele percelen met voedergewassen (planten bestemd voor de dieren) zichtbaar. **Weilanden** en **voedergewassen** beslaan samen meer dan **2/3** van de landbouwoppervlakte in de Ardennen. De landbouw staat er dus vooral in dienst van de..... Daar de gronden ..... en het klimaat ..... zijn, is het winnen van andere gewassen (tarwe, suikerbiet, vlas, enz.) er bijna onmogelijk.

De Ardeense landbouw is in volle ontwikkeling; meer en meer verdwijnen de woeste gronden : sinds 1850 is de landbouwoppervlakte er driemaal groter geworden.

Het zal je bovendien niet verwonderen, dat in de Ardennen de **melkerijen** zeer talrijk zijn. Ze leveren **zuivelprodukten** voor de dichtbevolkte nijverheidsstreek (Luik, Charleroi, enz.) en zelfs voor de Brusselse agglomeratie.

Op de foto bemerk je dat het dorp, La Gleize, op een hoogte ligt. Achter dit dorp, maar dan 100 m lager, vloeit de Amblève.

---

ruw — veeteelt — weilanden — arm

7 VELE ARDEENSE DORPEN LIGGEN IN DE VALLEIEN

Frahan aan de Semois

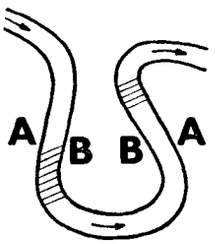

Bekijk eerst de foto en dan de figuur.

De schets geeft je een beeld van de **meander** van de Semois te Frahan.

Wat van de rivier op de foto zichtbaar is, werd op de schets gearceerd.

Je merkt, dat de beide valleiflanken (zie foto) niet gelijk zijn : in A is de flank ..... dit is de **holle oever**, uitgeschuurd door de waterloop; in B is de helling ..... dit is de **bolle oever**, waarop men de afzettingen (slib) van de rivier aantreft.

Op de holle oever bemerk je ..... ; op de bolle oever : .....

Het dorp Frahan ligt in de vallei, doch op een hoogte, op veilige afstand van de rivier : daardoor is het beschut tegen ..... .

---

bossen — steil — overstromingen — weiland — zacht

8 IN DE ARDENNEN TREFT MEN EVENEENS DORPEN AAN BOVEN OP HET PLATEAU

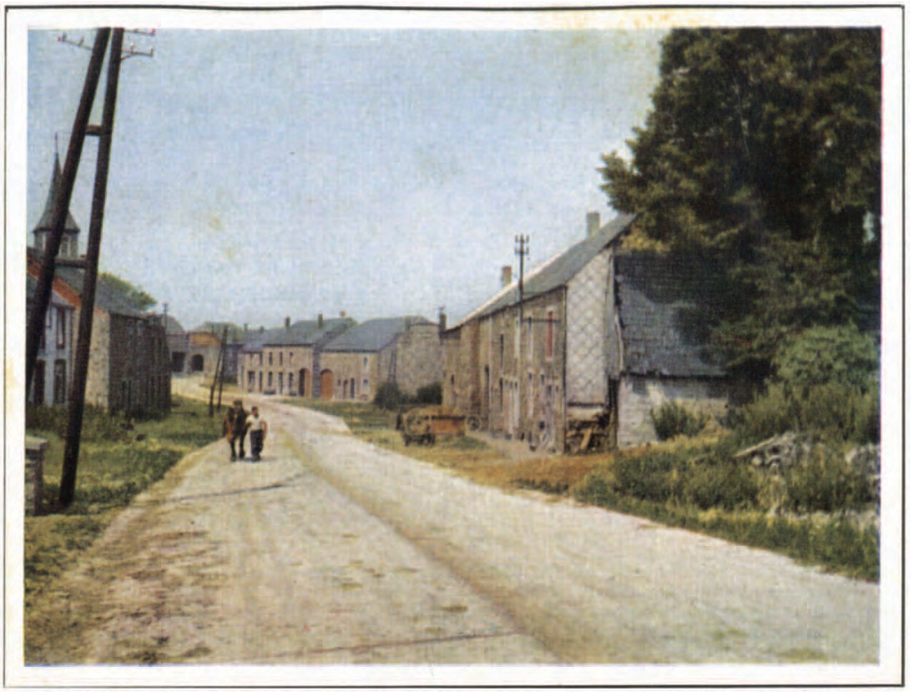

Een dorp in de westelijke Ardennen : Bourseigne

Je bemerkt op de foto, dat het dorp hoofdzakelijk bestaat uit één ..... Inderdaad : de kerk, kern van het dorp, ligt op de ..... kant van de foto, dus langs de hoofdstraat.

De **boerderijen** bestaan uit **één gebouw**, waarin drie delen : de woning, de stal en de schuur.

Ze bezitten meestal één verdieping en zijn gebouwd met het materiaal dat men in de Ardennen vindt : ..... **gesteenten** voor de muren, **grijze** ..... op de daken. Daardoor vertonen ze een logger uitzicht dan bijvoorbeeld de Kempische boerderij, die lager en slanker is.

Bemerk je op de foto de houtstapels, de mestvaalt en de landbouwwerktuigen, die langs de hoofdstraat vóór de woningen liggen ? Dat is eigen aan onze Ardeense dorpen !

---

leien — linker — harde — straat

9 OP DE HOGE VENEN WORDEN DE WONINGEN DOOR HOGE HAGEN TEGEN HET ONGURE KLIMAAT BESCHUT

Op de hoogtezones (zie foto 3), waar de veeteelt werd ingevoerd, vindt men hier en daar kleine boerderijen.

Boven op de **open plateaus** heerst het ..... klimaat van ons land (vergelijk : de gemiddelde laagste temperatuur bedraagt hier —11,2° tegen slechts —5,7° te Oostende).

De **koude winden** waaien er in alle hevigheid.

Boerderij te Xhoffraix (Bévercé)

De foto toont je een reusachtige ....., waarachter de boerderij beschermd ligt. Deze **haag** reikt tot aan het ..... van de woning. Zelfs in de winter, nadat de ..... zijn afgevallen, bieden de ..... boomstammen en talrijke takken, die dicht tegen elkaar staan, nog beschutting tegen de ijzige winden.

---

dak — haag — bladeren — strengste — kale

10 BIJ GEBREK AAN BELANGRIJKE NIJVERHEDEN ZIJN DE ARDEENSE STEDEN KLEIN, DOCH TOERISTISCH ZEER BELANGRIJK

Daar de nijverheid in de Ardennen weinig ontwikkeld is, treft men er **geen grote steden** aan. Geen enkele Ardeense stad telt meer dan 5.000 inwoners (Bastenaken : 4.700; Vielsalm : 3.800; Bertrix : 3.900; Bouillon : 2.900).

Algemeen gezicht op Bouillon

Bouillon is een typisch Ardeens stadje, dat beheerst wordt door het eeuwenoude ....., dat je vooraan rechts op de foto kunt waarnemen.

Bouillon ligt in de vallei van de ..... en is een belangrijk **toeristisch centrum,** dank zij zijn schilderachtige ligging en zijn geschiedkundig verleden (Godfried van Bouillon).

Let nog op de ..... valleiflanken en de teelten op het plateau (op achtergrond).

Semois — kasteel — beboste

11 STUWDAMMEN HEBBEN HIER EN DAAR HET ARDEENS LANDSCHAP EEN ANDER UITZICHT GEGEVEN

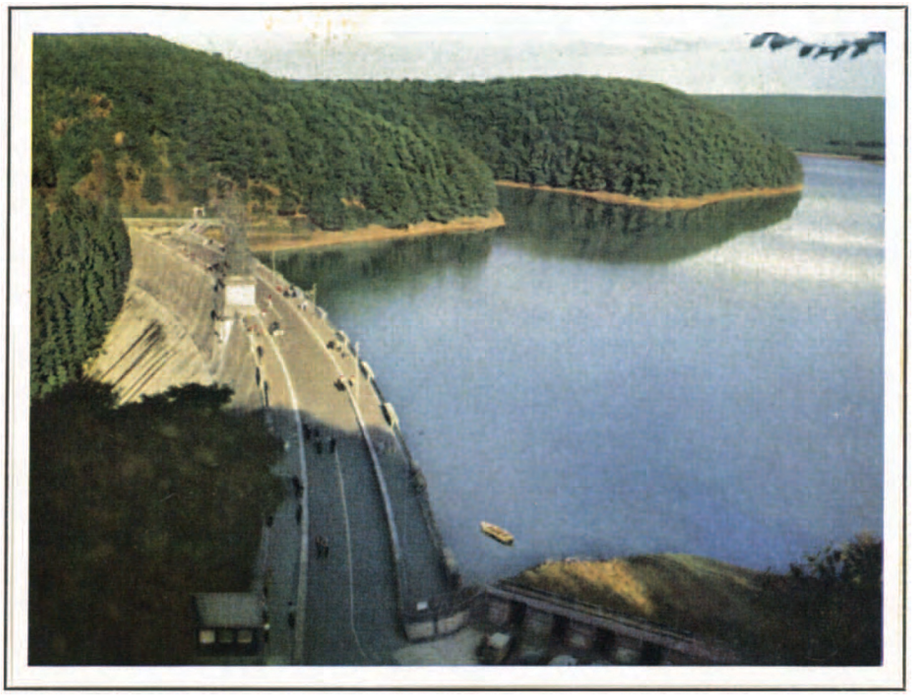

De stuwdam en het meer van de Gileppe

Deze stuwdam, in 1878 voltooid, is de voornaamste van het land geweest tot in 1948. Het water van de snelstromende rivieren wordt opgevangen achter een reusachtige ..... (links op de foto) (235 m lang en 47 m hoog). Hierdoor ontstaat een **kunstmatig** ..... (80 ha met 14 miljoen m^3 water).

Dit water wordt vooral aangewend als **drinkwater** en voor de watervoorziening van de **wolnijverheid** in de Vesderstreek.

Op de achtergrond bemerk je twee inhammen in het meer; het zijn ....., die na het aanleggen van de **stuwdam** overstroomd werden.

Het plateau is volledig ..... (zie foto).

---

valleien — meer — bebost — dam

12 DE STUWDAM VAN DE VESDER IS HEDEN DE BELANGRIJKSTE VAN HET LAND

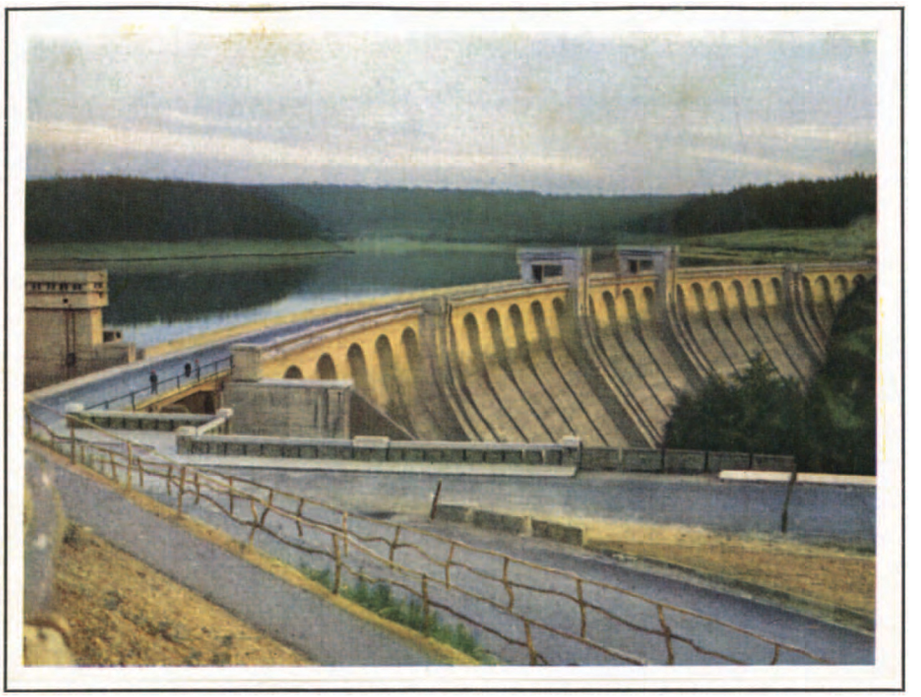

De stuwdam te Eupen

Vergelijk met de voorgaande foto : het **stuwmeer**, slechts gedeeltelijk zichtbaar op de foto (links), heeft een inhoud van 37 miljoen m³, dit is ..... meer, dan het meer van de Gileppe.

Midden op de foto loopt van links naar rechts de indrukwekkende .....
Onder aan de stuwdam bevinden zich **het zuiveringsstation** en **de elektrische centrale.**

Zoals deze van de Gileppe, voorziet de **afdamming van Eupen** in de behoeften aan ..... voor de bevolking van de Ververse agglomeratie.

Bovendien is deze dam eveneens belangrijk voor de ..... in de Vesdervallei, die duizenden kubiek meter water nodig heeft voor het wassen van de wol.

---

drinkwater — textielindustrie — stuwdam

« IDAC » VERZAMELINGEN

(Kleurenreprodukties)

AARDRIJKSKUNDE.

Reeks nr 1 : DE AS ANTWERPEN-BRUSSEL (te verkrijgen van 15/11/56 af) : 10 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 180 IDAC-punten.

Reeks nr 2 : HASPENGOUW (te verkrijgen van 25/12/56 af) : 10 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 180 IDAC-punten.

Reeks nr 3 : DE ARDENNEN (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 12 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 210 IDAC-punten.

Reeks nr 4 : DE KUSTSTREEK (te verkrijgen van 25/4/57 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

GESCHIEDENIS.

Reeks nr 101 : DE VOORHISTORISCHE TIJDEN : HET STEENTIJDPERK (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 12 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 210 IDAC-punten.

Reeks nr 102 : ROMEINS BELGIE I (te verkrijgen van 25/4/57 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

ANATOMIE.

Reeks nr 201 : HET MENSELIJK SKELET (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 6 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 120 IDAC-punten.

DIERKUNDE.

Reeks nr 301 : DE FOREL : VAN EI TOT VIS (te verkrijgen van 15/12/56 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

Reeks nr 302 : VAN EI TOT KUIKENTJE (te verkrijgen van 25/2/57 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

PLANTKUNDE.

Reeks nr 401 : DE PAARDEKASTANJE : VAN ZAAD TOT BOOM (te verkrijgen van 25/12/56 af) : 8 reprodukties van kleurenfoto's met verklarende handleiding voor 150 IDAC-punten.

WAAR VINDT U DE IDAC-PUNTEN ?

De IDAC-punten zijn te vinden op de etiketten of in de verpakkingen van volgende waren, die te verkrijgen zijn bij ongeveer alle kleinhandelaars in het land :

Voedingswaren :

NESTLE, GALA PETER en KOHLER - Chocolade
NESCAFE, gebruiksklare koffie en gedecafeïneerde NESCAFE
NESTLE - Gesuikerde en gecondenseerde volle melk
PROBA - Westmeerbeek - Groenten- en fruitconserven
REMY - Deegwaren
REMY - Rijstgriesmeel en rijstmeel
CROSSE & BLACKWELL - Jam
CROSSE & BLACKWELL - Pickles, augurken, kappertjes en andere specialiteiten
DESSAUX Fils - Azijn
DESSAUX Fils - Mostaard
LEA & PERRINS & LAZENBY - Engelse saus
NOURRISSONS Beschuiten
PAQUOT - Beschuiten en Toast
SPONTIN - Mineraal water en limonades **in literflessen**

Bureauwaren :

BIC punten - (Import : Ets. Gold Lilie)
SOMA - Stylo's

Schrijfboeken en fardes BELGICA
Papierwaren CDR : schrijfboeken AIR FORCE
carnets met spiraalband
varia
Cellosine servetten « LUNCH »

Andere producten :

D'AOUST - Wol
MONSAVON - Zeep
BI
BI
DC
GA
GA
GA

201261_024
_aar006aard03
Aardrijkskunde. Reeks Nr. 1. De Ardennen

On gen
te een
om

1) Uw naam en adres, leesbaar geschreven.
2) Het nummer of de nummers van de reeks(en) die U wenst te ontvangen.
3) Het aantal punten vereist voor de gewenste reeks(en).